HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

17 ianuarie 2019*

„Trimitere preliminară – Taxa pe valoarea adăugată (TVA) – Protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene – Articolul 325 alineatul (1) TFUE – Convenția privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene – Procedură penală privind infracțiuni în materie de TVA – Principiul efectivității – Administrarea probelor – Interceptarea convorbirilor telefonice – Autorizație acordată de o autoritate judiciară necompetentă – Luarea în considerare a acestor interceptări ca elemente de probă – Reglementare națională – Interdicție”

În cauza C-310/16,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat, Bulgaria), prin decizia din 25 mai 2016, primită de Curte la 31 mai 2016, în procedura penală împotriva

Petar Dzivev,

Galina Angelova,

Georgi Dimov,

Milko Velkov,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul T. von Danwitz (raportor), președintele Camerei a șaptea, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a patra, doamna K. Jürimäe, domnii C. Lycourgos, E. Juhász și C. Vajda, judecători,

avocat general: domnul M. Bobek,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de R. Troosters, de J. Baquero Cruz și de P. Mihaylova, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 25 iulie 2018,

* Limba de procedură: bulgara.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 325 alineatul (1) TFUE, a articolului 1 alineatul (1) litera (b) și a articolului 2 alineatul (1) din Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene, semnată la Luxemburg la 26 iulie 1995 (JO 1995, C 316, p. 48, Ediție specială, 19/vol. 12, p. 51, denumită în continuare „Convenția PIF”), precum și a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri penale inițiate împotriva domnului Petar Dzivev, a doamnei Galina Angelova și a domnilor Georgi Dimov și Milko Velkov, acuzați de săvârșirea unor infracțiuni în materia taxei pe valoarea adăugată (TVA).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 În temeiul articolului 325 TFUE:

„(1) Uniunea și statele membre combat frauda și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii prin măsuri luate în conformitate cu prezentul articol, măsuri care descurajează fraudele și oferă o protecție efectivă în statele membre, precum și în instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii.

(2) Pentru a combate frauda care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, statele membre adoptă aceleași măsuri pe care le adoptă pentru a combate frauda care aduce atingere propriilor lor interese financiare.

[…]”

Convenția PIF

4 Articolul 1 din Convenția PIF prevede:

„(1) În sensul prezentei convenții, constituie fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Comunităților Europene:

[…]

(b) în materie de venituri, orice acțiune sau omisiune intenționată cu privire la:

– folosirea sau prezentarea unor declarații sau documente false, inexacte sau incomplete, care au ca efect diminuarea ilegală a resurselor bugetului general al Comunităților Europene sau ale bugetelor gestionate de Comunitățile Europene sau în numele acestora;

– necomunicarea unei informații prin încălcarea unei obligații specifice, având același efect;

– deturnarea unui avantaj obținut în mod legal, având același efect.

(2) Sub rezerva articolului 2 alineatul (2), fiecare stat membru ia măsurile necesare și adecvate pentru a transpune în dreptul penal intern dispozițiile alineatului (1) astfel încât comportamentele menționate să fie sancționate ca fapte penale.

[…]”

5 Articolul 2 alineatul (1) din Convenția PIF prevede:

„Fiecare stat membru ia măsurile necesare pentru a se asigura că comportamentele menționate la articolul 1, precum și complicitatea, instigarea sau tentativa la comportamentele menționate la articolul 1 alineatul (1) se pedepsesc cu sancțiuni penale efective, proporționa[l]e și disuasive, inclusiv, cel puțin în cazurile de fraudă gravă, cu pedepse privative de libertate care pot duce la extrădare, înțelegându-se că trebuie considerată fraudă gravă oricare fraudă care implică o sumă minimă care urmează să fie stabilită de fiecare stat membru. Această sumă minimă nu poate fi stabilită la o sumă mai mare de 50 000 [de euro].”

Decizia 2007/436/CE

6 Decizia 2007/436/CE, Euratom a Consiliului din 7 iunie 2007 privind sistemul de resurse proprii al Comunităților Europene (JO 2007, L 163, p. 17) prevede la articolul 2 alineatul (1):

„Constituie resurse proprii înscrise în bugetul general al Uniunii Europene veniturile din:

[…]

(b) […] aplicarea unei cote uniforme, valabil pentru toate statele membre, a bazelor armonizate de evaluare armonizate a TVA-ului, stabilite în conformitate cu normele comunitare. […]”

Dreptul bulgar

Constituția Republicii Bulgaria

7 Articolul 32 alineatul 2 din Constituția Republicii Bulgaria prevede interdicția de interceptare a convorbirilor unei persoane, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

8 Articolul 121 alineatul 4 din această constituție prevede că actele judiciare sunt motivate.

NPK

9 Articolul 348 din Nakazatelno-protsesualen kodeks (Codul de procedură penală, denumit în continuare „NPK”) prevede:

„(1) Hotărârea sau decizia poate fi revocată sau modificată în recurs:

[…]

2 atunci când este afectată de o încălcare a normelor fundamentale de procedură.

[…]

(3) Încălcarea normelor de procedură este substanțială:

1. în cazul în care a condus la o limitare a drepturilor procedurale ale inculpatului sau ale altor părți și nu a fost remediată;

2. în cazul în care nu este motivată sau nu există procesul-verbal de ședință din prima instanță sau din apel;

3. în cazul în care condamnarea sau decizia a fost pronunțată de o instanță necompetentă;

4. în cazul în care secretul deliberărilor a fost încălcat cu ocazia pronunțării condamnării sau a deciziei."

ZIDNPK

10 La 1 ianuarie 2012, a intrat în vigoare Zakon za izmenenie i dopalnenie na Nakazatelno-protsesualnia kodeks (Legea privind modificarea și completarea Codului de procedură penală, denumită în continuare „ZIDNPK"), care privește crearea și modul de funcționare al Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat, Bulgaria). ZIDNPK prevede transferul anumitor competențe ale Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia, Bulgaria) la Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat), care are competența exclusivă de a se pronunța cu privire la litigiile legate de o organizație criminală.

11 În temeiul articolului 5 din ZIDNPK, competența de a autoriza interceptarea convorbirilor telefonice ale persoanelor suspectate de participare la o organizație criminală este transferată de la Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia) la Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat).

12 Potrivit articolului 9 alineatul 2 din ZIDNPK, procedurile preliminare în curs sunt soluționate de autoritățile competente anterior acestui transfer de competențe. Această dispoziție a făcut obiectul unei modificări, la 6 martie 2012, potrivit căreia controlul judiciar asupra acestor proceduri este exercitat în continuare de instanța competentă anterior datei de 1 ianuarie 2012.

Dispozițiile referitoare la tehnici speciale de investigație

13 Procedura care permite interceptarea convorbirilor telefonice este reglementată la articolele 1-3, 6 și 12-18 din Zakon za spetsialnite razuznavatelni sredstva (Legea privind tehnicile speciale de investigație) și la articolele 172-177 din NPK. Potrivit explicațiilor instanței de trimitere, interceptarea convorbirilor telefonice poate fi efectuată în cadrul cercetării penale, precum și după începerea urmăririi penale. O astfel de măsură trebuie să fie autorizată în prealabil de o instanță competentă, la cererea directorului direcției generale responsabile de combaterea criminalității organizate, respectiv a procurorului. Decizia judiciară de autorizare a interceptării convorbirilor telefonice trebuie să fie motivată și, în conformitate cu articolul 15 din Legea privind tehnicile speciale de investigație și cu articolul 174 din NPK, trebuie să fie emisă de președintele instanței competente sau de vicepreședintele abilitat în acest scop.

Litigiul principal și întrebările preliminare

14 Domnul Dzivev, doamna Angelova, domnii Dimov și Velkov au fost acuzați de săvârșirea, între 1 iunie 2011 și 31 martie 2012, a unor infracțiuni în materie fiscală prin intermediul unei societăți comerciale, Karoli Kepital EOOD. Domnului Dzivev i se impută printre altele faptul că a condus o organizație criminală care îi implica pe ceilalți trei inculpați, al cărui scop era, în speță, de a se îmbogăți prin

sustragerea de la plata impozitului datorat în temeiul Zakon za danak varhu dobavenata stoynost (Legea privind taxa pe valoarea adăugată) (DV nr. 63 din 4 august 2006), în versiunea acesteia la data faptelor din litigiul principal.

15 În cursul cercetării penale, în perioada cuprinsă între lunile noiembrie 2011 și februarie 2012, Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia) a admis mai multe cereri de autorizare a efectuării de interceptări ale convorbirilor telefonice privind cei patru inculpați, formulate de către directorul Glavna direktsia za borba e organiziranata prestapnost (Direcția Generală de Combatere a Criminalității Organizate, Bulgaria). După începerea urmăririi penale, procurorul a solicitat și a obținut, în luna martie a anului 2012, mai multe autorizații emise de Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat) pentru a efectua noi interceptări ale convorbirilor telefonice privind acești inculpați.

16 Instanța de trimitere precizează că niciuna dintre autorizațiile în discuție în litigiul principal nu a fost motivată, iar cele emise în cursul lunilor noiembrie 2011 și ianuarie 2012 nu indică în mod corect în special cine le-a emis, președintele sau vicepreședintele Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia). Aceste lipsuri nu ar conduce la nelegalitatea autorizațiilor în discuție în litigiul principal. Cu toate acestea, autorizațiile emise în lunile ianuarie și februarie ale anului 2012 ar fi fost adoptate de o instanță necompetentă. Astfel, de la acea dată, toate cererile de autorizare ar fi trebuit să fie adresate președintelui Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat), iar nu președintelui Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia), cum fusese cazul anterior. Acesta din urmă, nemaifiind competent să examineze și să admită aceste cereri, ar fi trebuit să le transmită președintelui Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat).

17 Instanța de trimitere arată că, în continuare, ar fi fost identificate în mod formal neregularități sistematice în eliberarea autorizațiilor de utilizare a mijloacelor speciale de investigație, în special a interceptării convorbirilor telefonice, ceea ce ar fi avut drept consecință o modificare a legislației relevante.

18 În plus, această instanță afirmă că problema dacă norma tranzitorie prevăzută la articolul 9 din ZIDNPK privea și investigațiile preliminare în curs nu era clară. Această dispoziție ar fi dat naștere unei bogate jurisprudențe contradictorii. Decizia de interpretare nr. 5/14 din 16 ianuarie 2014, pronunțată de Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație, Bulgaria), ar fi confirmat că nu putea fi făcută nicio excepție de la principiul competenței exclusive a autorității judiciare în materie de justiție penală. În această privință, instanța de trimitere arată că principiul menționat are o mare importanță în dreptul național, în special în cazul în care se utilizează tehnici speciale de investigație, din rândul cărora fac parte interceptările de telecomunicații. Cu toate acestea, referindu-se la Hotărârea Curții din 17 decembrie 2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832, punctul 91), această instanță se întreabă dacă învățămintele care decurg din această hotărâre de interpretare se impun de asemenea atunci când este în discuție respectarea dreptului Uniunii.

19 Instanța de trimitere adaugă că, în cazul domnului Dzivev, numai interceptarea convorbirilor telefonice efectuate pe baza autorizațiilor emise de autoritatea judiciară necompetentă dovedesc în mod clar și neechivoc săvârșirea infracțiunilor de care este acuzat și permit condamnarea acestuia, în timp ce ceilalți inculpați ar putea fi condamnați pe baza unor probe obținute în mod legal.

20 În aceste condiții, Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Este compatibilă cu:

– articolul 325 alineatul (1) TFUE, care prevede că statele membre combat frauda și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii prin măsuri care descurajează fraudele și oferă o protecție efectivă în statele membre;

– articolul 2 alineatul (1) [din Convenția PIF] coroborat cu articolul 1 alineatul (1) litera (b) din [aceasta] și cu articolul 2 alineatul (1) litera (b) din Decizia 2007/436 potrivit căruia fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru a garanta sancționarea efectivă a fraudei de TVA;

– articolul 47 primul și al doilea paragraf din cartă, care prevede dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești constituite în prealabil prin lege,

o reglementare națională potrivit căreia probele obținute prin folosirea unor «tehnici speciale de investigație», mai precis prin interceptarea convorbirilor telefonice ale unor persoane care, ulterior, sunt acuzate de evaziune fiscală în materie de TVA, nu pot fi folosite în proces întrucât mandatele prin care s-au dispus măsurile respective au fost emise de o instanță necompetentă și dacă, în acest sens, se ține seama de următoarele aspecte:

– anterior (cu una-trei luni înainte) s-a solicitat interceptarea unei părți a convorbirilor telefonice, iar aceeași instanță, care la acea dată mai avea competența necesară, a dispus această măsură prin mandat;

– cererea de interceptare a convorbirilor telefonice în discuție prin mandat (de prelungire a interceptării convorbirilor telefonice și de interceptare pentru unele posturi telefonice suplimentare) a fost adresată aceleiași instanțe care nu mai avea competența necesară, aceasta fiind transferată altei instanțe cu puțin timp înainte de depunerea cererii; în pofida faptului că nu mai avea competența necesară, instanța inițială a examinat cererea pe fond și a emis mandatul corespunzător;

– ulterior (după aproximativ o lună) s-a formulat o nouă cerere de interceptare a acelorași posturi telefonice, iar acest mandat a fost emis de instanța care avea competența necesară;

– niciunul dintre mandatele emise nu este motivat efectiv;

– norma juridică care a prevăzut transferul de competență a fost neclară, a condus la numeroase decizii judiciare contradictorii și a determinat Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație) să pronunțe o decizie de interpretare cu caracter obligatoriu, la aproximativ doi ani de la transferul competenței și de la interceptarea convorbirilor telefonice în discuție;

– instanța sesizată cu prezenta cauză nu are competența să soluționeze cereri de utilizare a tehnicilor speciale de investigație (interceptarea convorbirilor telefonice); cu toate acestea, instanța are competența de a decide asupra legalității măsurii de interceptare a convorbirilor telefonice, inclusiv cu privire la constatarea că un mandat nu respectă condițiile legale și de a refuza, astfel, să ia în considerare probele obținute în acest mod; această competență există numai atunci când s-a emis un mandat valabil de interceptare a convorbirilor telefonice;

– valorificarea acestor probe (convorbirile telefonice ale inculpaților, a căror interceptare a fost dispusă prin mandat de o instanță care nu mai avea competență) are o importanță fundamentală pentru soluționarea problemei răspunderii conducătorului unui grup infracțional constituit în scopul săvârșirii de infracțiuni fiscale în sensul [Legii privind taxa pe valoarea adăugată în versiunea în vigoare la data faptelor] sau a calității sale de instigator al unor infracțiuni fiscale concrete, iar acesta poate fi declarat vinovat și condamnat numai dacă aceste conversații telefonice sunt admise ca probă, în caz contrar, instanța fiind nevoită să îl achite?

2) Decizia preliminară [care va fi pronunțată în cauza] Ognyanov (C-614/14) se poate aplica în speță?”

Procedura în fața Curții

21 Prin decizia din 25 iulie 2016, primită de Curte la 4 august 2016, instanța de trimitere a decis să renunțe la a doua întrebare preliminară. În această privință, instanța de trimitere observă că cea de a doua întrebare a rămas fără obiect în urma pronunțării Hotărârii Curții din 5 iulie 2016, Ognyanov (C-614/14, EU:C:2016:514).

22 În plus, prezenta cauză a fost suspendată, prin decizia președintelui Curții din 12 mai 2017, până la pronunțarea hotărârii în cauza M.A.S. și M.B. (Hotărârea din 5 decembrie 2017, C-42/17, EU:C:2017:936). Procedura în fața Curții a fost reluată la 12 decembrie 2017.

Cu privire la întrebarea preliminară

23 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 325 alineatul (1) TFUE, precum și articolul 1 alineatul (1) litera (b) și articolul 2 alineatul (1) din Convenția PIF, citite în lumina cartei, trebuie interpretate în sensul că se opun, în raport cu principiul efectivității urmăririi penale a infracțiunilor în materie de TVA, aplicării de către instanța națională a unei norme naționale care prevede că trebuie să fie înlăturate dintr-o procedură penală elementele de probă, precum interceptarea convorbirilor telefonice, care necesită o autorizare judiciară prealabilă, în cazul în care această autorizație a fost emisă de o autoritate judiciară necompetentă, chiar și atunci când aceste elemente de probă sunt singurele care pot să demonstreze săvârșirea infracțiunilor în cauză.

24 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să se arate că, în stadiul actual al dezvoltării sale, dreptul Uniunii nu prevede norme aplicabile împrejurărilor din prezenta cauză referitoare la modalitățile de administrare a probelor și la utilizarea acestora în cadrul procedurilor penale în materie de TVA. Prin urmare, acest domeniu intră, în principiu, în sfera de competență a statelor membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 2015, WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, punctul 65, precum și Hotărârea din 2 mai 2018, Scialdone, C-574/15, EU:C:2018:295, punctul 25).

25 În aceste condiții, articolul 325 alineatul (1) TFUE obligă statele membre să combată frauda și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii prin măsuri efective și disuasive (Hotărârea din 5 iunie 2018, Kolev și alții, C-612/15, EU:C:2018:392, punctul 50, precum și jurisprudența citată).

26 Întrucât resursele proprii ale Uniunii cuprind printre altele, potrivit articolului 2 alineatul (1) litera (b) din Decizia 2007/436, veniturile din aplicarea unei cote uniforme a bazelor armonizate de evaluare a TVA-ului, stabilite în conformitate cu normele Uniunii, există o legătură directă între colectarea veniturilor din TVA cu respectarea dreptului Uniunii aplicabil și punerea la dispoziția bugetului Uniunii a resurselor TVA corespunzătoare, de vreme ce orice lacună în colectarea celor dintâi se poate afla la originea unei reduceri a celor din urmă (Hotărârea din 5 decembrie 2017, M.A.S. și M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punctul 31, precum și Hotărârea din 5 iunie 2018, Kolev și alții, C-612/15, EU:C:2018:392, punctul 51).

27 Pentru a garanta colectarea integrală a veniturilor menționate și a asigura, prin aceasta, protecția intereselor financiare ale Uniunii, statele membre dispun de libertatea de alegere a sancțiunilor aplicabile, care pot să îmbrace forma unor sancțiuni administrative, a unor sancțiuni penale sau a unei combinații a celor două. Sancțiunile penale pot totuși să fie indispensabile pentru a combate în mod efectiv și disuasiv anumite cazuri de fraudă gravă în materie de TVA, astfel cum impune articolul 2 alineatul (1) din Convenția PIF coroborat cu articolul 1 alineatul (1) din aceasta (a se vedea în acest

sens Hotărârea din 20 martie 2018, Menci, C-524/15, EU:C:2018:197, punctul 20, Hotărârea din 2 mai 2018, Scialdone, C-574/15, EU:C:2018:295, punctul 36, precum și Hotărârea din 5 iunie 2018, Kolev și alții, C-612/15, EU:C:2018:392, punctul 54).

28 În această privință, statele membre trebuie să se asigure că încălcările dreptului Uniunii, inclusiv ale normelor armonizate rezultate din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO 2006, L 347, p. 1, Ediție specială, 09/vol. 3, p. 7) sunt sancționate în condiții de fond și de procedură similare cu cele prevăzute pentru încălcările dreptului național asemănătoare ca natură și importanță și care, în orice caz, să confere sancțiunii un caracter efectiv, proporțional și disuasiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 mai 2018, Scialdone, C-574/15, EU:C:2018:295, punctul 28).

29 Statele membre trebuie să asigure de asemenea că normele de procedură penală, prevăzute în dreptul național, permit o sancționare efectivă a infracțiunilor legate de astfel de fapte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 2015, WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, punctul 65, precum și Hotărârea din 5 iunie 2018, Kolev și alții, C-612/15, EU:C:2018:392, punctul 55).

30 În consecință, deși sancțiunile și procedurile administrative și/sau penale referitoare la aceste sancțiuni pe care statele membre le instituie pentru a combate încălcările normelor armonizate în materie de TVA țin de autonomia lor procedurală și instituțională, aceasta este totuși limitată, pe lângă principiul proporționalității și principiul echivalenței, a căror aplicare nu este în discuție în speță, și de principiul efectivității, care impune ca sancțiunile respective să aibă caracter efectiv și disuasiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 mai 2018, Scialdone, C-574/15, EU:C:2018:295, punctul 29).

31 În acest context, îi incumbă în primul rând legiuitorului național sarcina de a lua măsurile necesare. Acestuia îi revine obligația, dacă este cazul, să își modifice reglementarea și să garanteze că regimul procedural aplicabil urmăririi infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii nu este conceput așa încât să prezinte, pentru rațiuni inerente acestuia, un risc sistemic de impunitate privind faptele care constituie asemenea infracțiuni, precum și să asigure protecția drepturilor fundamentale ale persoanelor urmărite (Hotărârea din 5 iunie 2018, Kolev și alții, C-612/15, EU:C:2018:392, punctul 65).

32 Cât privește instanțele naționale, Curtea a statuat că acestea au sarcina de a asigura efectul deplin al obligațiilor care decurg din articolul 325 alineatul (1) TFUE și de a lăsa neaplicate dispozițiile interne, care, în cadrul unei proceduri care privește infracțiuni grave în materie de TVA, se opun aplicării unor sancțiuni efective și disuasive pentru a combate fraudele care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii (Hotărârea din 5 decembrie 2017, M.A.S. și M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punctul 39).

33 Cu toate acestea, obligația de a garanta o colectare eficientă a resurselor Uniunii nu scutește instanțele naționale de necesitatea de a respecta drepturile fundamentale garantate de cartă și principiile generale ale dreptului Uniunii, din moment ce procedurile penale deschise pentru infracțiuni în materie de TVA constituie o punere în aplicare a dreptului Uniunii, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă. În domeniul penal, aceste drepturi și aceste principii generale trebuie respectate nu numai în cadrul procedurilor penale, ci și în cursul fazei cercetării penale, din momentul în care persoana în cauză este acuzată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 decembrie 2017, M.A.S. și M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punctul 52, Hotărârea din 5 iunie 2018, Kolev și alții, C-612/15, EU:C:2018:392, punctele 68 și 71, precum și Hotărârea din 20 martie 2018, Di Puma și Zecca, C-596/16 și C-597/16, EU:C:2018:192, punctul 31 și jurisprudența citată).

34 Astfel, obligația de a garanta o colectare eficientă a resurselor Uniunii nu scutește aceste instanțe de necesitatea de a respecta principiul legalității și al statului de drept, care constituie una dintre valorile primare pe care se sprijină Uniunea, astfel cum reiese din articolul 2 TUE.

35 În această privință, rezultă, în special din cerințele principiului legalității și al statului de drept, că exercitarea competenței sancționatorii nu poate avea loc, în principiu, în afara limitelor legale în care o autoritate este abilitată să acționeze, potrivit dreptului statului membru din care provine (a se vedea prin analogie, Hotărârea din 1 octombrie 2015, Weltimmo, C-230/14, EU:C:2015:639, punctul 56).

36 În plus, interceptarea convorbirilor telefonice constituie o ingerință adusă dreptului la viață privată consacrat la articolul 7 din cartă. O astfel de ingerință nu poate fi admisă, în conformitate cu articolul 52 alineatul (1) din cartă, decât dacă este prevăzută de lege și dacă, prin respectarea substanței acestui drept și a principiului proporționalității, este necesară și răspunde efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 2015, WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, punctele 71 și 73).

37 În această privință, este cert că interceptările convorbirilor telefonice în discuție în litigiul principal au fost autorizate de o autoritate judiciară care nu avea competența necesară în acest scop. Prin urmare, trebuie să se considere că aceste interceptări nu au fost prevăzute de lege, în sensul articolului 52 alineatul (1) din cartă.

38 Prin urmare, trebuie să se arate că norma în cauză în litigiul principal reflectă cerințele enunțate la punctele 35-37 din prezenta hotărâre, în sensul că impune instanței naționale să înlăture din procedura penală elementele de probă, precum interceptarea convorbirilor telefonice, care necesită o autorizare judiciară prealabilă în cazul în care această autorizație a fost emisă de o autoritate judiciară necompetentă.

39 În consecință, dreptul Uniunii nu poate impune instanței naționale să înlăture aplicarea unei astfel de norme de procedură, chiar dacă utilizarea elementelor de probă colectate nelegal ar permite sporirea eficacității urmăririi penale permițând autorităților naționale să sancționeze, în anumite cazuri, nerespectarea dreptului Uniunii (a se vedea prin analogie, în ceea ce privește normele de procedură naționale care conferă autoritate de lucru judecat unei decizii judiciare, Hotărârea din 24 octombrie 2018, XC și alții, C-234/17, EU:C:2018:853, punctul 53, precum și jurisprudența citată).

40 În această privință, este lipsit de importanță faptul, subliniat de instanța de trimitere, că nelegalitatea săvârșită este determinată de caracterul imprecis al dispoziției tranzitorii de competență în discuție în litigiul principal. Astfel, cerința potrivit căreia orice restrângere a exercitării dreptului conferit de articolul 7 din cartă trebuie să fie prevăzută de lege presupune ca temeiul juridic care permite respectiva restrângere să fie suficient de clar și de precis (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 2015, WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, punctul 81). Este de asemenea lipsită de importanță împrejurarea că, în cazul unuia dintre cei patru inculpații din litigiul principal, numai interceptarea convorbirilor telefonice efectuată pe baza autorizațiilor acordate de o autoritate necompetentă poate să dovedească vinovăția acestuia și să justifice o condamnare.

41 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 325 alineatul (1) TFUE, precum și articolul 1 alineatul (1) litera (b) și articolul 2 alineatul (1) din Convenția PIF, citite în lumina cartei, trebuie interpretate în sensul că nu se opun, în raport cu principiul efectivității urmăririi penale a infracțiunilor în materie de TVA, aplicării de către instanța națională a unei norme naționale care prevede că trebuie să fie înlăturate dintr-o procedură penală elementele de probă, precum interceptarea convorbirilor telefonice, care necesită o autorizare judiciară prealabilă, în cazul în care această autorizație a fost emisă de o autoritate judiciară necompetentă, chiar și atunci când aceste elemente de probă sunt singurele care pot să demonstreze săvârșirea infracțiunilor în cauză.

Cu privire la cheltuielile de judecată

42 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 325 alineatul (1) TFUE, precum și articolul 1 alineatul (1) litera (b) și articolul 2 alineatul (1) din Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene, semnată la Luxemburg la 26 iulie 1995, citite în lumina Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, trebuie interpretate în sensul că nu se opun, în raport cu principiul efectivității urmăririi penale a infracțiunilor în materia taxei pe valoarea adăugată (TVA), aplicării de către instanța națională a unei norme naționale care prevede că trebuie să fie înlăturate dintr-o procedură penală elementele de probă, precum interceptarea convorbirilor telefonice, care necesită o autorizare judiciară prealabilă, în cazul în care această autorizație a fost emisă de o autoritate judiciară necompetentă, chiar și atunci când aceste elemente de probă sunt singurele care pot să demonstreze săvârșirea infracțiunilor în cauză.

Semnături